

DECIZIE

4 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență :

Președintele ședinței, judecătorul – Ala Cobănenau,

judecătorii – Nicolae Craiu, Iurie Bejenaru, Mariana Pitic și Dumitru Mardari

examinând recursul declarat Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Timotin Dorin împotriva Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată, privind încasarea compensației, a prejudiciului moral și a penalității,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2019, prin care a fost respins apelul declarant de Compania Aeriană „AIR MOLDOVA”, Societatea cu Răspundere Limitată și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2019,

c o n s t a t ă :

La 26 februarie 2018, Timotin Dorin s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată privind încasarea compensației, a prejudiciului moral și a penalității.

În motivarea cererii de chemare în judecată, a reiterat că, prin intermediul site-ului oficial Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată a procurat biletul electronic nr.5722403476769, pentru zborul din 30 ianuarie 2018 ora 20:20, cu plecare din aeroportul Chișinău cu destinația Barcelona, Spania, cursa 9U-897, pe numele Timotin Dorin.

La 29 ianuarie 2018, a fost anunțat prin intermediul poștei electronice, că cursa a fost anulată iar următorul zbor va fi operat la 2 februarie 2018, ora 20:20, careva explicații nu au fost oferite.

Astfel, din motivul anulării zborului, a avut un stres continuu și emoții negative, cât și cheltuieli suplimentare, în plus a lipsit nemotivat de la locul de muncă ceia ce a creat discuții neplăcute cu angajatorul, a pierdut plata salarială pentru zilele de muncă în care nu a avut posibilitate de a se prezenta la serviciu.

La 01 februarie 2018 a depus o reclamație prin care a solicitat companiei aeriene, în temeiul capitolelor III și V din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 836 din 08

noiembrie 2012, compensarea în valoare de 400 euro pe motivul anulării zborului care a cauzat o pierdere de timp ireversibilă cât și o situație neplăcută.

Prin răspunsul din 16 februarie 2018, compania aeriană a invocat că, în cazul anulării zborului oferă posibilitatea de a fixa un nou termen pentru călătorie de a fi transportat cu zboruri alternative sau să ceară rambursarea costului biletului de avion neutilizat iar despre onorarea obligației impuse de legislație cu privire la compensarea bănească nu s-a expus.

Reclamantul a solicitat, încasarea compensației în mărime de 400 euro, penalitate în mărime de 10 % din costul biletului de zbor pentru fiecare oră de întârziere în mărime de 1090,80 euro și repararea prejudiciului moral în mărime de 20 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2019, cererea de chemare în judecată depusă de Timotin Dorin a fost admisă parțial.

S-a încasat din contul Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată în beneficiul lui Timotin Dorin suma de 400 euro cu titlu de compensație pentru întârzierea zborului, suma de 1090,80 euro cu titlu de penalitate, conform cursului oficial al BNM, la data executării hotărârii.

Pretenția reclamantului privind încasarea prejudiciului moral, s-a respins ca neîntemeiată.

S-a încasat din contul Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 884,21 lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 19 aprilie 2019 Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată a depus apel solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Centru, din 11 aprilie 2019 și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2019 s-a respins apelul Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere și s-a menținut hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2019.

La 19 decembrie 2019, Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2019 și a hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2019, solicitând, admiterea recursului, casarea hotărârilor menționate supra și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, ca neîntemeiată.

În motivare, a indicat că instanțele ierarhic nu au aplicat legea care urma a fi aplicată, fiind interpretate eronat dispozițiile normative privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea întârzierii zborului.

Hotărârea de Guvern nr. 836 din 8 noiembrie 2012 urmează a fi interpretată în strânsă corelare cu Regulamentul (CE) NR.261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului CEE nr.295/91; care transpune aceste reguli.

Recurentul a indicat că, compensația pentru anularea zborului nu se oferă în mod automat, așa cum au reținut instanțele de fond și apel, ea se va acorda doar atunci când pasagerii nu pot fi redirecționați pe o altă cursă sau atunci când redirecționarea nu s-a produs, iar anularea a fost rezultatul unei situații excepționale, care a pus în situație defavorabilă operatorului aerian net dezavantajat în raport cu prerogativele pasagerilor.

Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” a informat pasagerii despre reținerea cursei și efectele juridice ce decurg și ca urmare, nu au fost nicidecum îngrădite pasagerilor, dar și lipsa probării unui comportament contrar din partea intimatului nu face decât să decadă această pretenție fără fundament. Operatorul aerian a propus redirectionarea ori acordarea unei curse alternative, iar pasagerul din propriul arbitru a decis să cumpere alte bilete.

Legislația națională și internațională stabilește compensația care urmează a fi achitată de operatorul zborului, anume pentru refuzul la îmbarcare.

Astfel, pentru inacțiunea transportatorului de a îmbarca un pasager cu titlu de călătorie și documentele de călătorie în ordine dânsul este sancționat cu achitarea unei compensații stabilite de către legislație. Compensația este însăși, prin existența sa, o clauză penală legală, iar calcularea de penalități de două pentru una și aceeași cauză este o operațiune juridică ilegală.

Ca temei de drept a recursului, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2) lit. a) b) și c) și d) din Codul de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța menționează că dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 12 septembrie 2019.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit scrisorii de comunicare, instanța de apel a expediat participanților la proces copia deciziei motivate, la 15 octombrie 2019. Recurentul susține că a recepționat corespondența instanței la 24 octombrie 2019.

Cererea de recurs a fost depusă la 19 decembrie 2019, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Astfel, la 27 ianuarie 2020 instanța de recurs a comunicat intimatului copia recursului, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii (f. d. 130), corespondența fiind recepționată la 3 februarie 2020, potrivit avizului de recepție (f.d.131).

La 12 februarie 2020, Timotin Dorin a depus referință asupra recursului invocând că recursul este neîntemeiat și a plecat pentru inadmisibilitatea acestuia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2020, recursul declarat Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată a fost declarat admisibil.

Potrivit art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă reglementează că, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În temeiul art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Examinând motivele de recurs, legislația aplicabilă în speță și situația de fapt, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și urmează a fi admis parțial din următoarele considerente.

În prezenta acțiune reclamanta a solicitat achitarea sumei de 400 euro cu titlu de compensație pentru întârzierea zborului, suma de 1090,80 euro cu titlu de penalitate și suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, prin prisma Legii privind protecția consumatorului.

Potrivit art. 2 alin. (2¹) al Legii privind protecția consumatorilor nr. 105-XV din 13 martie 2003, prezenta lege reglementează aspecte privind vânzarea produselor și garanțiile asociate acestora, precum și a produselor ce urmează a fi fabricate sau prelucrate și care sunt achiziționate în baza unui contract de vânzare-cumpărare.

În speță, Colegiul reține că, la 21 septembrie 2017 Timotin Dorin a procurat de la Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” biletul electronic nr.5722403476769, pentru data de 6 ianuarie 2018 cursa 9U-898 Barcelona-Chișinău, (decolare la ora 00:40, aterizare la ora 05:00) și pentru data de 30 ianuarie 2018 cursa 9U-897 Chișinău-Barcelona, (decolare la ora 20:20, aterizare la ora 22:50).

La 29 ianuarie 2018, Timotin Dorin a fost informat de către compania aeriană că cursa 9U-897 Chișinău- Barcelona din data de 30 ianuarie 2018 a fost anulată, iar următorul zbor va fi operat la data de 2 februarie 2018 ora 20:20.

Ca urmare, reclamantul a ajuns la Barcelona, cu un alt zbor, peste 3 zile.

Pct. 2 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 8 noiembrie 2012, prevede că, prezentul regulament se aplică pasagerilor care pleacă de pe un aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova, pasagerilor care pleacă de pe un aeroport situat într-o țară terță către un aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova, exceptând cazurile în care aceștia au primit indemnizații sau compensații și au beneficiat de asistență în țara terță respectivă, în cazul în care operatorul aerian al zborului respectiv este un operator aerian din Republica Moldova.

Potrivit pct. 16 lit. b) și 17 din Regulamentul menționat supra, în oricare din cazurile în care un operator aerian anticipează o posibilă întârziere a unui zbor peste ora de plecare prevăzută, timp de trei ore sau mai mult, în cazul tuturor zborurilor cuprinse între 1500 și 3500 de kilometri, pasagerilor li se oferă de către operatorul aerian asistența specificată la lit. a) pct. 25 și 26 din Regulamentul respectiv.

În orice caz, asistența se oferă în limitele de timp stabilite fiecărei distanțe de zbor, iar pasagerii trebuie să primească o compensație în conformitate cu prevederile capitolului V din acest Regulament.

În situația dată, compania aeriană a indicat că, motivul anulării cursei 9U-897 Chișinău - Barcelona din data de 30 ianuarie 2018 a fost unul impus de necesitatea asigurării securității zborului.

Având în vedere situația constatată, Colegiul menționează că, Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată a încălcat prevederile Regulamentului privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor.

Totodată, în temeiul art. 988 alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019) cărăușul este ținut să repare prejudiciul cauzat pasagerului, cu excepția cazului când acest prejudiciu este rezultatul unei forțe majore, al stării de sănătate a pasagerului sau al faptei acestuia. Cărăușul este ținut să repare prejudiciul și în cazul în care acesta se datorează stării sale de sănătate, a prepușilor săi sau a stării ori funcționării vehiculului.

În conformitate cu art. 19 din Convenția pentru unificarea anumitor reguli referitoare la transportul aerian internațional, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 254 din 05 decembrie 2008, transportatorul nu este răspunzător pentru daunele survenite datorită întârzierii dacă dovedește că el, prepușii și mandatarii săi au luat toate măsurile care se impun în mod rezonabil pentru a evita dauna sau că le-a fost imposibil să ia respectivele măsuri.

La caz, Colegiul constată că, simpla afirmație a companiei aeriene precum că, motivul anulării cursei 9U-897 Chișinău - Barcelona din data de 30 ianuarie 2018 a fost unul impus de necesitatea asigurării securității zborului, nu se încadrează în categoria normei menționată, deoarece, aceasta nu a probat luarea tuturor măsurilor necesare pentru a evita dauna cauzată pasagerilor.

Legislația în vigoare prevede în mod expres care sunt remediile corespunzătoare și când survine obligația operatorului aerian de a achita pasagerilor compensația pentru întârzierea zborului.

Instanța de recurs menționează că, nu este relevantă invocarea argumentului operatorului aerian „AIR MOLDOVA” precum că la caz sunt aplicabile prevederilor art. 5, pct. 3 din Regulamentul nr.261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborului care reglementează că, în cazul în care se face dovada că anularea este cauzată de circumstanțe extraordinare care nu au putut fi evitate în pofida adoptării tuturor măsurilor posibile, deoarece, Compania aeriană nu a dovedit prin ce circumstanțe extraordinare cursa 9U-897 Chișinău- Barcelona din data de 30 ianuarie 2018 a fost anulată.

Astfel, instanțele ierarhic inferioare corect au reținut că Compania aeriană urmează să îi achite lui Timotin Dorin o compensație bănească în sumă de 400 euro pentru anularea cursei, având în vedere că potrivit pct. 18 lit. b) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, pasagerii primesc o compensație în valoare de 400 euro pentru toate zborurile cuprinse între 1500 și 3500 kilometri, iar distanța între Chișinău- Barcelona, se încadrează în distanța respectivă.

Cu referire la pretenția reclamantului privind încasarea sumei de 1090,80 euro cu titlu de penalitate prin prisma Legii privind protecția consumatorului, Colegiul o va respinge ca neîntemeiată din următoarele considerente.

Instanța menționează că, Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor, în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 8 noiembrie 2012, stabilește niște norme speciale pentru raportul juridic în cauză și nu prevede posibilitatea calculării penalității, în baza Legii nr. 105/13.03.2003 privind protecția consumatorilor.

Or, operatorul este sancționat deja, prin achitarea compensației prevăzute în Regulament, care constituie, în sine, o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat pasagerului/consumatorului și are rolul acoperirii eventualelor prejudicii cauzate, inclusiv sub forma de penalități și dobânzi, în cazul în care consumatorul beneficiază, în final, de serviciu.

Compania aeriană prin modul în care nu a prestat serviciul și a cauzat un prejudiciu reclamantului are obligația de despăgubire morală. Așadar, compania aeriană este sancționată prin achitarea unei compensații stabilite în Regulamentul menționat supra și prin urmare, aceiași faptă nu poate fi compensată atât prin achitarea unei despăgubiri cât și prin achitarea unei penalități.

Astfel, sub aspectul consecințelor neîndeplinirii de către compania aeriană a obligațiilor, în speță nu sunt incidente prevederile art. 32 alin. (2) din Legea nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor.

Legea privind protecția consumatorilor are ca obiect reglementarea raporturilor juridice create între operatorii economici și consumatori, cu privire la achiziționarea de produse și servicii, asigurând cadrul necesar accesului la produse și servicii. Printre obligațiile ce revin prestatorilor de servicii, cum e cazul Companiei aeriene, include și răspunderea pentru prejudiciul cauzat ca urmare a anulării zborului, însă în situația respectivă reclamantul are o altă modalitate de despăgubire decât cea prevăzută de Legea privind protecția consumatorului și anume Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 8 noiembrie 2012.

Or, Regulamentul respectiv se referă asupra unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea primirii unui refuz de îmbarcare, anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, reglementări ce tind la asigurarea unui înalt nivel de protecție al pasagerilor, și în cazul cărora, situațiile enunțate le pot cauza dificultăți și neplăceri grave.

Instanțele ierarhic inferioare, incorect au încasat penalitatea prevăzută la art. 32 alin. (1) și (2) din Legea nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor în redacția în vigoare la data relevantă speței, calculată în mărime de 5% din prețul produsului sau al serviciului în vigoare la data examinării reclamației consumatorului.

Așa deci, compensației stabilită conform pct. 18 lit. b) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, constă anume în repararea prejudiciului cauzat consumatorului, determinarea întinderii prejudiciului cauzat fiind convențională.

Prin urmare, instanța de recurs reține că, pretenția reclamantului privind încasarea sumei de 1090,80 euro cu titlu de penalitate, este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Cu referire la cheltuielile de judecată Colegiul menționează că, potrivit art. 94 alin.(1) din Codul de procedură civilă instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, **la cererea părții** care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Astfel, ținând cont de faptul că în cererea de recurs, Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată nu a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată, instanța de recurs nu se va expune asupra compensării acestora.

Luând în considerație cele constatate supra, Colegiul Civil Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că, recursul depus de Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată, urmează a fi admis parțial după cum urmează.

În conformitate cu art. 445 alin.1 lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Compania Aeriană „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2019 și hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2019, adoptate în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Timotin Dorin împotriva Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată privind încasarea compensației, a prejudiciului moral și a penalității, în partea încasării sumei de 1090,80 euro cu titlu de penalitate și în această parte se emite o hotărâre nouă după cum urmează:

Pretenția reclamantului Timotin Dorin împotriva Companiei Aeriene „AIR MOLDOVA” Societatea cu Răspundere Limitată privind încasarea sumei de 1090,80 euro cu titlu de penalitate, se respinge ca neîntemeiată.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2019 și hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 aprilie 2019, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoria

Ala Cobănenau

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Dumitru Mardari